

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна  
Центральна наукова бібліотека

**Віктор Григорович Меліхов –  
краєзнавець, журналіст,  
викладач Інституту міжнародної освіти  
Харківського національного університету  
імені В. Н. Каразіна  
(до 80-річчя з дня народження)  
Біобібліографічний покажчик**

Харьков  
ФЛП Тарасенко В. П.  
2020

УДК 070+908]:016:929Меліхов  
М 47

Віктор Григорович Меліхов – краєзнавець, журналіст, викладач Інституту міжнародної освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (до 80-річчя з дня народження) : біобібліогр. покажч. / ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна ; авт. вступ. ст., наук. ред. канд. філос. наук С. П. Домніч ; уклад. С. Б. Глибицька ; бібліогр. ред. А. О. Давидова. – Харків : ФЛП Тарасенко В. П., 2020. – 32 с. : іл.

У біобібліографічному покажчику висвітлюється життєвий та творчий шлях відомого харківського журналіста та краєзнавця, викладача Інституту міжнародної освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Віктора Григоровича Меліхова. У посібнику зібрані його праці з питань методики викладання російської мови як іноземної, дослідження з історії Слобожанщини, міста Харкова, України, статті про видатних харківських особистостей тощо; наведена література про В. Г. Меліхова.

Покажчик призначений викладачам російської та української мов як іноземних; краєзнавцям; усім, хто цікавиться історією міста Харкова, її архітектурою, культурою, життєписом відомих діячів, які принесли славу нашому місту.

**УДК 070+908]:016:929Меліхов**

© Харківський національний університет  
імені В. Н. Каразіна  
© Домніч С. П., вступ. ст.  
© Глибицька С. Б., уклад.

## **ВІКТОР ГРИГОРОВИЧ МЕЛІХОВ – ВИКЛАДАЧ, КРАЄЗНАВЕЦЬ, ЖУРНАЛІСТ**

9 вересня 2020 року виповнюється 80 років відомому харківському краєзнавцю, журналісту, викладачу Інституту міжнародної освіти (нині – Навчально-наукового інституту міжнародної освіти) Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Віктору Григоровичу Меліхову.

Віктор Григорович понад 60 років свого життя пов'язаний з Харківським національним університетом імені В. Н. Каразіна, з яких більш ніж півстоліття він присвятив роботі з іноземцями з різних країн світу, зробив вагомий внесок у розвиток освіти і науки, у підготовку і виховання фахівців для країн Азії, Африки і Латинської Америки.

Ще у далекому 1961 році студент філологічного факультету Харківського державного університету імені О. М. Горького (нині – Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна) Віктор Григорович Меліхов був запрошений викладачем на відкритий при університеті один із перших у СРСР підготовчий факультет для іноземних громадян (Наказ Мінвузу УРСР № 364 від 21 червня 1961 року про організацію при Харківському державному університеті підготовчого факультету для іноземних громадян). Функціями факультету були навчання іноземних громадян, які прибували в СРСР, російській мові та підготовка їх до вступу до вищих навчальних закладів країни. Саме на тільки створеному факультеті В. Г. Меліхов на ходу почав набувати досвіду у викладанні російської мови як іноземної, поєднувати практичні заняття з іноземними учнями з написанням дипломної роботи.

Як відбувалося становлення підготовчого факультету Харківського державного університету, так і відбувалося становлення особистості викладача, краєзнавця та журналіста Віктора Григоровича Меліхова. В університеті він працював на різних посадах: викладача (1961–1973), старшого викладача (1973–1995), заступника декана з навчальної роботи (1973–1974 рр.) та завідувача кафедри (1978–1979) російської мови підготовчого факультету для іноземних громадян, старшого викладача кафедри мовної підготовки Центру (Інституту) міжнародної освіти (1995–2018).

Свою навчальну, методичну, наукову та організаційну роботу В. Г. Меліхов здійснював не тільки на підготовчому факультеті Харківського

університету, а й за його межами, двічі перебуваючи у закордонних відрядженнях, а саме: 1967–1970 рр. – в Афганістані, де викладав російську мову в Кабульському політехнічному інституті; 1974–1976 рр. – у Фінляндії, де викладав російську мову в Інституті іноземних мов м. Тампере.

Ця робота посприяла надалі у створенні багатьох методичних розробок для викладання російської мови як іноземної, у написанні наукових робіт і журнальних статей, розширила горизонти світогляду В. Г. Меліхова.

Наприкінці 70-х років ХХ століття почався ще один виток життя Віктора Григоровича – краєзнавча діяльність, коли він за сумісництвом проводив екскурсії по Харкову. Свою екскурсійну діяльність упродовж 40 років В. Г. Меліхов продовжує і зараз, проводить екскурсії для іноземних студентів, викладачів, гостей міста.

Свої міркування про культурну спадщину Слобожанщини, місто Харків як культурний, науковий, історичний центр України та видатних харків'ян В. Г. Меліхов втілював у журналістській діяльності. Друкувався в багатьох міських виданнях («Журналіст», «Харків'яни», «Слобідський край» тощо), у республіканському щотижневику «Зеркало недели», у збірнику «Культурна спадщина Слобожанщини», у журналі «Энтузиаст». Вагомим внеском у журналістську діяльність В. Г. Меліхова було заснування календаря пам'ятних дат і ювілеїв відомих харків'ян у газетах «Журналіст», «Харків'яни» та «Слобідський край». Протягом багатьох років він виступав із доповідями з краєзнавчих питань на щорічних міжнародних наукових конференціях «Слобожанські читання», що завжди сприяли позитивній жвавій дискусії та незабутнім враженням слухачів від почутого.

Ще однією родзинкою життя Віктора Григоровича є його поетична діяльність. Як на підготовчому факультеті університету, так і в Центрі (Інституті) міжнародної освіти жоден організаційний захід не обходиться без сценарію, віршів, частівок або епіграм В. Г. Меліхова. Під час проведення позанавчальних культурних заходів відбувається гра, а вона, в свою чергу, є тим культурним феноменом, що навчає, виховує, розвиває, соціалізує і адаптує, розважає та надає можливість відпочити. Лірика В. Г. Меліхова викликає інтерес у іноземних студентів і несе пізнавальний комунікативний характер, а також сприяє ефективності виховання полікультурної особистості. Тому його ліричні нариси завжди цікаві, неповторні, самобутні як для іноземних студентів, так і для викладачів та гостей заходів.

Саме завдяки різнобічним поглядам на життя, упродовж своєї діяльності в університеті Віктор Григорович Меліхов як науковець зробив особистий значний внесок у розвиток науково-методичної теорії та практики з викладання російської мови іноземним студентам. У його творчому доробку налічується близько 200 публікацій, серед яких – підручники, методичні посібники для іноземних студентів та краєзнавчі дослідження.

Працюючи на різних посадах підготовчого факультету ХДУ (1961–2018), в Центрі (Інституті) міжнародної освіти (1995–2018), В. Г. Меліхов показав себе талановитим науковцем, майстерним викладачем, мудрим наставником, різнобічною особистістю, чуйною людиною, взірцем доброти та чесності для своїх колег та іноземних студентів.

За вагомий внесок у розвиток освіти і науки В. Г. Меліхов відзначений багатьма нагородами, серед яких є Грамота Посольства СРСР за працю в Афганістані в Кабульському політехнічному інституті (1970 р.), медаль «Ветеран праці» (1986 р.), Грамота за особистий внесок у розвиток освіти і науки, підготовку і виховання високоосвічених фахівців протягом багатьох років відданої роботи в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна (2010 р.) та інші.

Внесок Віктора Григоровича Меліхова в розвиток освіти і науки, підготовку висококваліфікованих спеціалістів для країн Азії, Африки і Латинської Америки неможливо переоцінити. Його ім'я назавжди вписане в історію Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, міста Харкова, України, країн дальнього та ближнього зарубіжжя як Викладача, Краєзнавця та Журналіста.

З нагоди ЮВІЛЕЯ з глибокою повагою бажасмо Вам, Вікторе Григоровичу, міцного здоров'я, мирного неба, щедрої долі та нових звершень. Ваш життєвий шлях і професійна діяльність позначені невтомною працею, творчим підходом до вирішення складних науково-філологічних проблем, винятковим умінням передбачати перспективність досліджень і сприяти їх розвитку. Цінуємо Вашу вірність обраній справі і самовідданому служінню Україні. Хай талант, натхнення та оптимізм і надалі допомагають Вам у всіх творчих задумах.

Світлана ДОМНІЧ,  
кандидат філософських наук,  
старший викладач кафедри мовної підготовки 1  
Навчально-наукового інституту міжнародної освіти  
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

## ЖИТТЄВИЙ ТА ТВОРЧИЙ ШЛЯХ В. Г. МЕЛІХОВА

Віктор Григорович Меліхов народився 9 вересня 1940 р. у м. Білогорськ Амурської області (РФ) у родині інженера-залізничника. Його батька, як гарного спеціаліста у своїй справі, направляли на проблемні ділянки залізниці по всій країні. Тому дитинство майбутнього краєзнавця пройшло у різних куточках Радянського Союзу – Амурській, Челябінській, Барановичській, Донецькій областях, де випало жити у багатьох населених пунктах. Навчався у середніх школах м. Барановичі (Білорусь), Артемівську (нині – Бахмут Донецької області) та Сталіно (нині – Донецьк) (1947–1957 рр.). У хлопця виявився інтерес до гуманітарних наук, літературні здібності, тому у 1957 р. він поїхав до Харкова, де вступив на філологічний факультет Харківського державного університету імені О. М. Горького (нині – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна). Навчався на одному курсі з майбутніми письменниками Григором Тютюнником, Леонідом Осадчуком (Осмоловським), майбутніми докторами наук Нонною Сукаленко, Людмилою Устюговою (Сич) та іншими непересічними особистостями.

1961 р., ще до закінчення вишу (це сталося через рік), був запрошений викладачем на відкритий при університеті підготовчий факультет для іноземних громадян, де прийшлося на ходу набувати досвіду у викладанні російської мови як іноземної, поєднувати практичні заняття з іноземцями з написанням дипломної роботи.

В. Г. Меліхов працював на посадах викладача (1961–1973), старшого викладача (1973–1995), завідувача (1978–1979) кафедри російської мови підготовчого факультету для іноземних громадян Харківського державного університету імені О. М. Горького; старшого викладача кафедри мовної підготовки Центру міжнародної освіти (нині – Навчально-науковий інститут міжнародної освіти) Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (1995–2018).

1973–1974 рр. був заступником декана з навчальної роботи підготовчого факультету ХДУ.

Двічі перебував у закордонних відрядженнях: 1967–1970 рр. – в Афганістані, де викладав російську мову в Кабульському політехнічному інституті; 1974–1976 рр. – у Фінляндії, де викладав російську мову в Інституті іноземних мов м. Тампере.

Друкував статті з методики викладання російської мови як іноземної у «Віснику Харківського університету», в наукових збірниках, у часописі «Русский язык за рубежом», публікував навчальні посібники та методичні розробки.

У 2018 р. вийшов на пенсію.

Краєзнавча діяльність В. Г. Меліхова почалася в 1970-ті рр., коли він за сумісництвом проводив екскурсії по Харкову. З 1997 р. він став виступати і як журналіст. Спочатку – під псевдонімами: Віталій Миллер, Віталій Мельник, Мазай Зайцев, Арина Родионовна (два останні – підписи під фейлетонами) та ін. Друкувався у міських виданнях «Журналіст», «Харків'яни», «Слобідський край», «Новая городская газета», «Спорт-файл», у республіканському щотижневику «Зеркало недели», у збірнику «Культурна спадщина Слобожанщини», у журналі «Ентузіаст». У газетах «Журналіст», «Харків'яни» та «Слобідський край» заснував та вів календар пам'ятних дат і ювілеїв відомих харків'ян.

Неодноразово виступав з доповідями з краєзнавчих питань на щорічних Міжнародних наукових конференціях «Слобожанські читання».

В. Г. Меліхов – автор близько 200 друкованих праць, серед яких більшість – це краєзнавчі дослідження. Майже всі вони знайшли відбиток у покажчику.

## **ПРАЦІ В. Г. МЕЛІХОВА<sup>1</sup>**

### **1977**

1. Головний здобуток: Третій, трудовий [семестр на підгот. ф-ті ХДУ] // Веч. Харків. – 1977. – 25 серп.

### **1978**

2. Притягальна сила російської мови : [підгот. ф-т ХДУ] // Веч. Харків. – 1978. – 9 трав.

### **1979**

3. Я російську вивчив би тільки затим... : [підгот. ф-т ХДУ] // Ленін. зміна. – 1979. – 23 жовт.

### **1984**

4. Методические рекомендации по работе с текстами курса «Советский Союз» на занятиях по русскому языку для студентов-иностранцев подготовительного факультета / Л. К. Филатов, В. Г. Мелихов, Л. В. Селиванова. Харьков : Изд-во ХГУ, 1984. – 22 с.

---

<sup>1</sup> Матеріал у покажчику розташований за хронологією видань, у межах року – за алфавітом.

5. Методические рекомендации по страноведческому материалу на подготовительном факультете «Советские праздники» / [Н. Н. Бакуменко, Э. Н. Джурко ... В. Г. Мелихов и др.]. – Харьков : Изд-во ХГУ, 1984. – 45 с.

6. Русско-дари словарь. Комментарий. Задание к упражнениям : Прил. к учебнику русского языка «Старт – I» : кн. для студента / А. Н. Литвиненко, В. Г. Мелихов. – Кабул (Афганистан) : Изд. Минвуза ДРА, 1984. – 30 с.

### **1985**

7. Методические указания для работы с учебным комплексом «Старт – I» в группах с учащимися из Демократической Республики Афганистан / подгот. А. Н. Литвиненко, В. Г. Мелихов. – Харьков : ХГУ, 1985. – 40 с.

8. О некоторых способах эмоционально-оценочной выразительности в языке газетных сообщений // Вестн. Харьков. ун-та. – 1985. – № 280. – С. 19–22.

### **1986**

9. О некоторых структурно-стилистических особенностях текстов газетных сообщений // Вестн. Харьков. ун-та. – 1986. – № 292. – С. 25–27.

### **1987**

10. Рубрика как компонент структурно-стилистической характеристики текстов газетных сообщений // Вестн. Харьков. ун-та. – 1987. – № 305. – С. 28–31.

### **1988**

11. О некоторых приемах расширения политической терминологии средствами словесной образности // Вестн. Харьков. ун-та. – 1988. – № 324. – С. 3–4.

### **1989**

12. Из дневника преподавателя // Рус. яз. за рубежом. – 1989. – № 5. – С. 13–16.

13. Публицистический образ и его реализация в газетном контексте // Вестн. Харьков. ун-та. – 1989. – № 331. – С. 8–9.

### **1991**

14. Подготовительный; Харьков – 77 : [стихотворения к 30-летию факультета] // Харків. ун-т. – 1991. – 12 листоп.

15. Из опыта обучения иностранных учащихся конспектированию со слуха // Теория и практика преподавания русского языка как



иностранного : тез. докл. и сообщ. межвуз. науч.-метод. семинара. – Ленинград, 1991. – С. 26–27.

16. Конспектирование со слуха как один из видов обучения письменной речи // Традиции, проблемы и перспективы развития путей совершенствования учебного процесса на подготовительном факультете : сб. ст. – Харьков, 1991. – С. 54–57.

## 1995

17. О некоторых проблемах обучения иностранных учащихся конспектированию со слуха / В. Г. Мелихов, К. В. Мелихов // Вестн. Харьков. ун-та. – 1995. – № 383. – С. 8–9.

## 1997

18. Августовское утро 1943 года : [к освобождению Харькова 23 августа 1943 г.] / Виталий Мельник // Журналист. – 1997. – № 28 (23–28 авг.). – С. 1 с фот. – Виталий Мельник – псевд. В. Г. Мелихова.

19. «Аз, Буки, Веди...» : [об основателях древнеславян. письменности Кирилле и Мефодии] / Виталий Мельчук // Журналист : всеукр. обществ.-полит. еженедельник. – 1997. – № 16 (5–11 июня). – С. 12 : ил. – Виталий Мельчук – псевд. В. Г. Мелихова.

20. Интервью «декабриста», или Зачем кандидаты идут в депутаты / Арина Родионовна, правдолюбка // Журналист. – 1997. – № 8 (15–21 апр.). – С. 5. – Арина Родионовна, правдолюбка – псевд. В. Г. Мелихова.

21. Как депутат Мухин пенсионеров переполюшил : [депутат о проблемах завода им. Малышева] / Мазай Зайцев, правдолюб // Журналист. – 1997. – № 45 (22–28 дек.). – С. 3. – Мазай Зайцев – псевд. В. Г. Мелихова.

22. Как они продают нас : [о рынке харьков. газет] / Виталий Мельник // Журналист. – 1997. – № 28 (23–28 авг.). – С. 7 с фот. – Виталий Мельник – псевд. В. Г. Мелихова.

23. Первый блин по немецкому рецепту : (К 185-летию выхода первой укр. газеты [«Харьковский еженедельник»]) / Виталий Миллер // Журналист. – 1997. – № 12 (6–12 мая). – С. 7. – Виталий Миллер – псевд. В. Г. Мелихова.

24. С «лейкой» и блокнотом : [о харьков. журналисте Н. В. Куценко] / Виталий Мельник // Журналист. – 1997. – № 13 (12–20 мая). – С. 7 с фот.

25. «Спасибо, не нужно» : [о периодике в ЦНБ] // Журналист. – 1997. – № 26 (11–17 авг.). – С. 6 с фот.

26. Французская булка из галицийской муки : [о львов. газете «Gazette de Leopold»] / Виталий Мельник // Журналист. – 1997. – № 39 (7–13 нояб.). – С. 12.

## 1998

27. Ай-люли, ай-люли, что в газетах за нули? : [об опечатках цифровых данных в харьковской прессе] / Мазай Зайцев, статистик // Журналист. – 1998. – № 2 (20–26 янв.). – С. 5. – Мазай Зайцев – псевд. В. Г. Мелихова.

28. Быть сильными духом : [«Харьковский клуб» на встрече в консульстве Республика Польша] / Виталий Мельник // Журналист. – 1998. – № 21. (4–10 июня). – С. 12 : ил.

29. Какой пробы июньское золото? : [о награждении журналистов «Золотыми перьями» в День журналиста] / Виталий Мельник // Журналист. – 1998. – № 20. – (28 мая – 3 июня). – С. 6 с фот.

30. Когда Жар-птица несет потери... : [о Дне прессы в Харькове] / Виталий Мельник // Журналист. – 1998. – № 22 (11–17 июня). – С. 10 : ил.

31. Лозунги наших дней : (Что же вы, коллеги?) : [о предвыборной кампании в Харькове] / Мазай Зайцев, прессофил // Журналист. – 1998. – № 4 (3–9 февр.). – С. 6. – Мазай Зайцев – псевд. В. Г. Мелихова.

32. «Огонек» памяти и надежды : [к 75-летию популярного еженедельника] / Виталий Мельник // Журналист. – 1998. – № 13 (9–15 апр.). – С. 5 с фот.

33. Самая первая российская газета : [«Ведомости о военных и иных делах...» (Санкт-Петербург, 1703 г.)] / Виталий Мельник // Журналист. – 1998. – № 4 (3–9 февр.). – С. 9.

34. Слово, опаленное войной : Сороковые, роковые : [о харьков. журналистке В. М. Рыженко] // Журналист. – 1998. – № 23 (18–24 июля). – С. 9 : ил.

35. Этому не очень известному снимку 55 лет : [к освобождению Харькова в феврале 1943 г.] / Виталий Мельник // Журналист. – 1998. – № 5 (12–18 февр.). – С. 1. с фот.

## 2000

36. Прозрачность и открытость – залог доверия : [интервью с первым вице-президентом Федерации футбола Украины, президентом Харьков. обл. федерации футбола Сергеем Стороженко] // Спорт-файл. – 2000. – 24 авг. (№ 18). – С. 8.

## 2001

37. Банк, который не обанкротится : [о Харьков. гор. муз.-театр. б-ке им. К. С. Станиславского] // Харків'яни : щотижнева авт. газ. – 2001. – № 4. – С. 4.

38. В Харькове, в августе... 100 лет назад : [кулачные бои в Харькове на рубеже XIX–XX веков] // Спорт-файл. – 2001. – 30 авг. (№ 33). – С. 14.

39. Важней всего – учебники : 195 лет назад начала свою деятельность первая харьков. Типография – типография Харьков. ун-та // Харків'яни. – 2001. – № 4 (24–30 верес.). – С. 3.

40. Вековое торжество Благовещения : [к столетию окончания строительства и освящения Благовещенского собора в г. Харькове] // Харків'яни. – 2001. – № 8 (22–28 жовт.). – С. 2 з фот.

41. Вокруг «Отступницы» : (Из стенограммы одной дискуссии) / записал и подготовил к печати Виктор Мелихов // Поговорити б, Григир, треба : До 70-річчя з дня народження Григора Тютюнника : Спогади ; Літ. спадщина ; Перші оповідання. – Харків, 2001. – С. 95–102.

42. Его провожали соловьи... : [к 125-летию со дня рождения оперного певца, уроженца Харькова И. А. Алчевского] // Харків'яни. – 2001. – № 17 (24–31 груд.). – С. 2.

43. Когда музыка плачет и негодует : [о концерте-реквиеме посвящ. 60-летней годовщине трагедии Дробицкого яра] // Харків'яни. – 2001. – № 17 (24–31 груд.). – С. 2. – Без підпису.

44. Кому мешает сад Шевченко? : [о необходимости ограничить застройку сада Шевченко предприятиями обществ. питания; отстаивание его как зеленого оазиса в центре города] // Харків'яни. – 2001. – № 5 (1–7 жовт.). – С. 8.

45. «Мене не викреслити при всьому бажанні з історії ніяк» : [про долю поетеси Христини Алчевської] // Харків'яни. – 2001. – № 8 (22–28 жовт.). – С. 8.

46. Отец основателя университета был военным разведчиком : 290 лет назад род Каразиных переселился из Молдавии на Харьковщину // Харків'яни. – 2001. – № 4 (24–30 верес.). – С. 3. – Без підпису.

47. С Ландау на «ты» : [о проф. ХГУ, акад. А. И. Ахизере] // Харків'яни. – 2001. – № 9 (29 жовт. – 4 листоп.). – С. 2.

48. Секреты скульптора Ястребова : [к 70-летию харьков. скульптора И. П. Ястребова] // Харків'яни. – 2001. – № 12 (19–25 листоп.). – С. 2.

49. Со шпалгалкой и... шпагой : (Жизнь харьков. студенчества первой половины XIX в.) // Харків'яни. – 2001. – № 11 (12–18 листоп.). – С. 4.

50. Григор Тютюнник, каким я его помню... : [об однокурснике, ставшем известным укр. писателем] // Харків'яни. – 2001. – № 14 (3–9 груд.). – С. 2.

*То же // Энтузиаст. – Харьков, 2016. – № 35. – С. 48–50.*

## 2002

51. Бельгия аплодировала стоя : [об оркестре нар. инструментов Обл. дворца дет. и юнош. творчества и присуждении ему Гран-при на муз. конкурсе в Бельгии : беседа с руководителями оркестра – дирижером

В. Н. Городовенко и концертмейстером Н. Ю. Шаповаловой] // Харків'яни. – 2002. – № 19 (13–19 трав.). – С. 6 : іл.

52. В гостях у Кирилла и Мефодия : [о выставке «Сокровища славянской культуры», подгот. ЦНБ и Музеем археологии и этнографии Слобод. Украины при ХНУ им. В. Н. Каразина] // Харків'яни. – 2002. – № 21 (27 трав. – 2 черв.). – С. 2 з фот.

53. Врачевать – словом : [беседа с И. П. Михалевой, гл. консультантом Центра психотехники «Алиж»] // Харків'яни. – 2002. – № 23 (10–16 черв.). – С. 3 з фот.

54. Герой та батько вольності : [345 років від дня смерті Богдана Хмельницького] // Харків'яни. – 2002. – № 30 (1–7 квіт.). – С. 3.

55. День, когда раскололся мир : [о деятельности харьковских подпольщиков при оккупации города фашистскими захватчиками] // Харків'яни. – 2002. – № 24 (17–23 черв.). – С. 3 : ил.

56. Запечатленные навсегда : [о фотовыставке «Харьков и харьковчане глазами фотохудожников»] // Харків'яни. – 2002. – № 46 (21–27 листоп.). – С. 6.

57. Звездочеты харьковского неба : [к 150-летию основателя астрон. обсерватории Харьков. ун-та Г. В. Левицкого] // Харків'яни. – 2002. – № 42 (24–30 жовт.). – С. 5.

58. Здесь умели воевать и торговать : [г 325-летию г. Золочева] // Харків'яни. – 2002. – № 39 (3–9 жовт.). – С. 2.

59. Историк Божьей милостью : [к 140-летию со дня рождения Д. П. Миллера (1862–1913)] // Харків'яни. – 2002. – № 38 (26 верес. – 2 жовт.). – С. 2.

60. Каразины : Внук, достойный деда : [о писателе и художнике Н. Н. Каразине] // Харків'яни. – 2002. – № 42 (24–30 жовт.). – С. 5.

61. Когда награждают знатоков : [о конкурсе «Мистецкий родовід Слобожанщини», который проводит газета «Харків'яни», о его победителях] // Харків'яни. – 2002. – № 14 (30 берез. – 7 квіт.). – С. 6.

62. Мира и достатка вам, наши берегини! : [беседа с правозащитником Г. О. Алтуняном об участии женщин в правозащитном движении] / беседовал Виктор Мелихов // Харків'яни. – 2002. – № 10 (4–10 берез.). – С. 3 з фот.

63. «Мы сами судьбу выбирали...» : [к 80-летию со дня рождения поэта Григория Поженяна] // Харків'яни. – 2002. – № 37 (19–25 верес.). – С. 2.

64. Незламный борец за українську державність : [до 330-річчя від дня народження гетьмана Пилипа Орлика] // Харків'яни. – 2002. – № 42 (24–30 жовт.). – С. 2.

65. Неутомимый пахарь исторической нивы : [об ученом-историке Д. И. Багалее] // Харків'яни. – 2002. – № 6 (4–10 лют.). – С. 7.

66. Одна ночь и последующие шесть лет : [о Конституции независимой Украины] // Харків'яни. – 2002. – № 25 (24–30 черв.). – С. 2.

67. Патриарх исторического краеведения : [об акад. НАН Украины, почет. д-ре Харьков. ун-та П. Т. Тронько] // Харків'яни. – 2002. – № 1 (1–7 січ.). – С. 3.

68. Первый Икар российской авиации : [об авиационном празднике в 1910 г. в Петербурге] // Харків'яни. – 2002. – № 3 (14–20 січ.). – С. 6 з фот.

69. Пингвины на харьковских улицах, или Роль копчика в коммунальном хозяйстве : [фельетон] // Харків'яни. – 2002. – № 4 (21–27 січ.). – С. 7. – Конкурс імені Аркадія Аверченка.

70. Почему Рим похож на Харьков : [к 140-летию со дня рождения харьков. архитектора А. Н. Бекетова] // Харків'яни. – 2002. – № 9 (25 лют. – 3 берез.). – С. 7.

71. «Причёски, причёски...» : [стихи] // Энтузиаст : журн. студентов рус. отд. филол. ф-та Харьков. гос. ун-та им. М. Горького, учившихся в нем в 1957–1962 гг. – Харьков, 2002. – № 26. – С. 52–53.

72. «Пролетели над нами года-эскадрилья...» : [о презентации книги А. С. Панина о харьков. аэроклубе «Полеты начинаются с рассветом»] // Харків'яни. – 2002. – № 37 (19–25 верес.). – С. 6.

73. Реквием исчезнувшему городу : [о презентации книги «Воскресение имени» уроженца Харбина (Китай), доц. филол. ф-та ХНУ им. В. Н. Каразина В. В. Левитского и выставке, посвященной г. Харбину, в Харьков. муз.-театр. б-ке им. К. С. Станиславского] // Харків'яни. – 2002. – № 26 (1–10 лип.). – С. 6.

74. 48 мостов инженера Белелюбского : [80 лет со дня смерти харьков. мостостроителя Николая Белелюбского] // Харків'яни. – 2002. – № 30 (1–7 квіт.). – С. 3.

75. Тайны Хазарского каганата : [к 100-летию 12-го археол. съезда в Харькове] // Харків'яни. – 2002. – № 40 (10–16 жовт.). – С. 2.

76. Українські сні Карелії : [65 років тому відбулися масові розстріли укр. інтелігенції в Сандормосі] // Харків'яни. – 2002. – № 44 (7–13 листоп.). – С. 2.

77. Універсал проголошує республіку : [про 3-й універсал Укр. Центр. Ради] // Харків'яни. – 2002. – № 45 (14–20 листоп.). – С. 2.

78. Учебные материалы по русскому языку для иностранных студентов: экономический профиль / [А. Б. Чистякова, Е. В. Копылова ... В. Г. Мелихов и др.]. – Харьков : Константа, 2002. – 242 с.

79. «Учитель, перед именем твоим...» : [памяти Заслуженного учителя Украины, физика-педагога Ю. А. Соколовича] // Харків'яни. – 2002. – № 12 (18–24 берез.). – С. 6 з фот.

80. Харьковские годы Николая Лысенко : [к 160-летию со дня рождения выдающегося композитора и пианиста, учившегося во 2-й харьков. гимназии и на естеств. отд-нии физ.-мат. ф-та Харьков. ун-та] // Харків'яни. – 2002. – № 12 (18–24 берез.). – С. 7.

81. Харьковчане в Отечественной войне 1812 года // Харків'яни. – 2002. – № 25 (24–30 черв.). – С. 2 : ил. – Портр. И. С. Дорохова, В. В. Орлова-Денисова.

82. Человек с киноаппаратом : [к 100-летию со дня смерти харьков. фотографа и зачинателя отеч. кинематографа Альфреда Федецкого] // Харків'яни. – 2002. – № 28 (18–24 лип.). – С. 2.

83. Четвертая высота Ольги Маляренко, [сотрудницы библиотеки Орджоникидзевского района, победительницы конкурса газеты «Харків'яни» – «Мистецький родовід Слобожанщини»] // Харків'яни. – 2002. – № 14 (30 берез. – 7 квіт.). – С. 6 з фот.

84. Читая Багалея : [к 145-летию со дня рождения историка] // Харків'яни. – 2002. – № 44 (7–13 листоп.). – С. 2.

85. 65-я весна космического волка : [к юбилею космонавта-харьковчанина И. П. Волка] // Харків'яни. – 2002. – № 15 (8–14 квіт.). – С. 2 з фот.

## 2003

86. Ас XX века : [к 90-летию со дня рождения Александра Покрышкина] // Харків'яни. – 2003. – № 10 (6–12 берез.). – С. 3.

87. В краю скрипок и овечек : [230 лет со дня рождения писателя Владимира Измайлова] // Харків'яни. – 2003. – № 20 (15–21 трав.). – С. 2.

88. «Веру в науку сохранил нерушимо» : [к 150-летию проф. Харьков. ун-та, акад. Д. Н. Овсянико-Куликовского] // Харків'яни. – 2003. – № 6 (6–12 лют.). – С. 4.

89. Він загинув у газових камерах Треблінки разом зі своїми вихованцями : [125 років від дня народж. видатного педагога Януша Корчака] // Слобід. край. – 2003. – 22 лип. (№ 134). – С. 4 з фот.

90. «Всё врут календари...» : [о своей рубрике в газете «Харків'яни»] // Харків'яни. – 2003. – № 33 (14–20 серп.). – С. 6.

91. Все, что смог Нетушил... : [к 75-летию со дня смерти ректора Харьков. ун-та 1912–1919 гг. И. В. Нетушила] // Харків'яни. – 2003. – № 8 (20–26 лют.). – С. 5.

*То же // Праці пам'яткознавців. – Харків, 2015. – Вип. 4. – С. 52–54. – (Культурна спадщина Слобожанщини).*

92. Высокий подвиг поэта : [к 170-летию со дня смерти поэта Николая Гнедича] // Харків'яни. – 2003. – № 7 (13–19 лют.). – С. 2.

93. Гетьман залишив свою булаву директорії : [про крах гетьманату Павла Скоропадського] // Харків'яни. – 2003. – № 50 (11–17 груд.). – С. 3.
94. Дранг нах... плен : [к 60-летию капитуляции немецкой армии в Сталинграде] // Харків'яни. – 2003. – № 5 (30 січ. – 5 лют.). – С. 2.
95. Жизнь на изломе истории : [к 75-летию со дня рождения историка Дмитрия Волкогонова] // Харків'яни. – 2003. – № 12 (20–26 берез.). – С. 3.
96. За свободу с Людвиком Свободой : [60 лет подвигу чехословац. батальона] // Харків'яни. – 2003. – № 10 (6–12 берез.). – С. 3.
97. Заповіт Миколи Аркаса : [до 150-річчя від дня народж. історика] // Харків'яни. – 2003. – № 1 (1–8 січ.). – С. 6.
98. Из Канады – с любовью : [интервью с аспиранткой Юлией Лютч] // Харків'яни. – 2003. – № 51 (18–25 груд.). С. 4.
99. Мертве слово заборони проти живої мови : [про Валуєвський циркуляр] // Харків'яни. – 2003. – № 29 (17–23 лип.). – С. 2.
100. Метро строила вся страна : [история харьков. метро] // Харків'яни. – 2003. – № 28 (10–16 лип.). – С. 1.
101. Певец великих сражений : [к 75-летию со дня смерти художника-баталиста Франца Рубо] // Харків'яни. – 2003. – № 11 (13–19 берез.). – С. 2.
102. Певец нашей славы и боли : [к 90-летию со дня рождения скульптора Василия Агибалова] // Харків'яни. – 2003. – № 16 (17–23 квіт.). – С. 2.
103. Первые салюты победы : [60 лет Курской битвы] // Харків'яни. – 2003. – № 32 (7–13 серп.). – С. 1, 3.
104. Передвістя великої війни : [65 років назад відбувся радян.-япон. конфлікт у Хасані] // Слобід. край. – 2003. – 31 лип. (№ 141). – С. 3 з фот.
105. «Пламенные моторы» Александра Ивченко : [к 100-летию со дня рождения авиаконструктора] // Харків'яни. – 2003. – № 48 (27 листоп. – 3 груд.). – С. 6.
106. По законам мужества и человечности : [об открытии мемор. доски врачу Ксении Илиади] // Харків'яни. – 2003. – № 41 (9–15 жовт.). – С. 8.
107. Под пятой оккупации : [к 60-летию вторичной оккупации Харькова] // Харків'яни. – 2003. – № 12 (20–26 берез.). – С. 3.
108. Поединок с вражеским тараном у Тарановки : [60 лет подвигу героев-широнинцев] // Харків'яни. – 2003. – № 9 (27 лют. – 5 берез.). – С. 3.
109. Полонена історією рідного краю : [краснзнавця Т. М. Безрукову нагороджено званням «Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців»] // Харків'яни. – 2003. – № 25 (19–25 черв.). – С. 6.
110. «Ребенок – ценный человек» : [125 лет со дня рождения польского педагога Януша Корчака] // Харків'яни. – 2003. – № 29 (17–23 лип.). – С. 4.
111. С чего начинался Петербург : [300-летие города] // Харків'яни. – 2003. – № 21 (22–28 трав.). – С. 2.

112. «Счастья баловень безродный» : [к 200-летию со дня рождения гетмана Кирилла Разумовского] // Харків'яни. – 2003. – № 3 (16–22 січ.). – С. 2.

113. Театр одного ветеринара : [к 175-летию со дня смерти проф. Харьков. ун-та Ф. В. Пильгера] // Харків'яни. – 2003. – № 17–18 (24 квіт. – 7 трав.). – С. 2.

114. Трагический март 43-го : [60 лет вторичной оккупации Харькова] // Харків'яни. – 2003. – № 11 (13–19 берез.). – С. 3.

115. Універсал: четвертий і... останній : [про IV універсал Укр. Центр. Ради] // Харків'яни. – 2003. – № 4 (23–29 січ.). – С. 2.

116. Харківські вітання другій столиці : [300-річчя Санкт-Петербургу] // Слобід. край. – 2003. – 28 трав. (№ 97). – С. 4 : іл.

117. «Чорна Рада» і Руїна : [про гетьмана Івана Брюховецького] // Харків'яни. – 2003. – № 26 (26 черв. – 2 лип.). – С. 2.

118. Что было под Прохоровкой : [к 60-летию битвы] // Харків'яни. – 2003. – № 28 (10–16 лип.). – С. 1.

119. «Я люблю родной мой город Харьков» : [60 лет со дня смерти поэта Михаила Кульчицкого] // Харків'яни. – 2003. – № 3 (16–22 січ.). – С. 3.

## 2004

120. «Идет по Харьков... густая полночь...» : [про перебування Булата Окуджави в Харкові в 1961 р.] // Слобід. край. – 2004. – 8 трав. (№ 86). – С. 7.

121. Первый харьковский... : [к 100-летию открытия в Харькове памятника А. С. Пушкину] // Слобід. край. – 2004. – 5 черв. (№ 104). – С. 8 с фот.

122. Поліна і патріарх : (Суб'єктивні замітки з однієї виставки) : [про творчість харків. художниці Поліни Дзюбенко] // Слобід. край. – 2004. – 5 трав. (№ 83). – С. 4.

## 2006

123. Выше Ивана Великого... : [к 185-летию со дня закладки колокольни Успенского собора] // Новая гор. газета. – 2006. – № 19 (11–17 мая).\*

124. Гетман-неудачник и воевода-ябеда : [о гетмане Якове Острянице] // Новая гор. газета. – 2006. – № 18 (4–10 мая).\*

125. «Домучуй кого-небудь іншого...» : [до 75-річчя від дня народж. Григора Тютюнника] // Слобід. край. – 2006. – 9 груд. (№ 139). – С. 17.

---

\* У харківських бібліотеках «Новая городская газета» відсутня, тому сторінки не перевірені de visu.



126. «Нищета и любовь» : [125 лет со дня рождения скульптора Элеоноры Блох] // Новая гор. газета. – 2006. – № 16 (20–26 апр.).\*

127. Обсмеявший революцию : [125 лет со дня рождения писателя Аркадия Аверченко] // Новая гор. газета. – 2006. – № 12 (23–29 марта).\*

128. Первопроходец : [130 лет со дня рождения акад. Георгия Проскуры] // Новая гор. газета. – 2006. – № 17 (27 апр. – 3 мая).\*

129. Предтеча политологов : 5 апреля исполняется 90 лет со дня кончины нашего земляка – замечательного ученого-правоведа, акад. Максима Ковалевского // Новая гор. газета. – 2006. – № 13 (30 марта – 5 апр.).\*

130. Эллочка-людоедка достойнее Алчевской? : [к 165-летию со дня рождения просветительницы Христины Алчевской] // Новая гор. газета. – 2006. – № 15 (13–19 апр.).\*

131. «Энтузиаст, не любивший громких фраз...» : [100 лет со дня смерти историка, проф. Харьков. ун-та Марина Дринова] // Новая гор. газета. – 2006. – № 16 (20–26 апр.).\*

## 2007

132. «Аз, Буки, Веди...» : [до Дня слов'янської писемності та культури] // Слобід. край. – 2007. – 24 трав. (№ 55). – С. 7.

133. Аура університету : [історія створення та існування будинку бібліотеки на вул. Університетській] // Слобід. край. – 2007. – 1 груд. (№ 134). – С. 20 з фот. – (Цикл «Харків, Харків, де твоє обличчя?»).

134. Березневий паросток нової преси, або Дитя Лютневої революції : [до 90-річчя газети «Слобідський край»] // Слобід. край. – 2007. – 7 берез. (№ 32). – С. 6.

135. Герой та батько вольності : [350 років від дня смерті Богдана Хмельницького] // Слобід. край. – 2007. – 9 серп. (№ 86). – С. 7.

136. Дорога до храму науки : [історія вул. Університетської] // Слобід. край. – 2007. – 24 листоп. (№ 131). – С. 5. – (Цикл «Харків, Харків, де твоє обличчя?»).

137. Зоряний час Миколи Міхновського : [про діяльність М. Міхновського у Харкові та меморіальну дошку, встановлену на вул. Університетській на його честь] // Слобід. край. – 2007. – 22 груд. (№ 143). – С. 21. – (Цикл «Харків, Харків, де твоє обличчя?»).

138. ...І знову у космосі харків'янин! : [10 жовтня 2007 р. стартував у космос Юрій Маленченко] // Слобід. край. – 2007. – 16 жовт. (№ 114). – С. 12.

139. Історик Божою ласкою : [до 145-річчя від дня народж. Дмитра Міллера] // Слобід. край. – 2007. – 2 жовт. (№ 108). – С. 12 : іл.

140. На карті Слобожанщини : [до 75-річчя заснування Харківської області] // Слобід. край. – 2007. – 13 лют. (№ 17). – С. 3.

141. Найстаріша кам'яниця міста : [розповідь про Покровський собор] // Слобід. край. – 2007. – 17 листоп. (№ 128). – С. 7. – (Цикл «Харків, Харків, де твоє обличчя?»).

142. Наш земляк із «Потьомкіна» : [100 років від дня смерті Панаса Матюшенка] // Слобід. край. – 2007. – 1 листоп. (№ 121). – С. 8 : іл.

143. «Невтомний орач історичної ниви» : [до 150-річчя від дня народження Дмитра Багалія] // Слобід. край. – 2007. – 6 листоп. (№ 123). – С. 7 з фот.

144. Негостинне місто, або Харківські часи маршала Польщі : [до 140-річчя від дня народження Юзефа Пілсудського] // Слобід. край. – 2007. – 20 груд. (№ 137). – С. 8. – (Цикл «Харків, Харків, де твоє обличчя?»).

145. Перший Ікар вітчизняної авіації : [до 130-річчя зі дня народження льотчика Левка Мацієвича] // Слобід. край. – 2007. – 13 січ. (№ 4). – С. 24 з фот.

146. Перший млинець за німецьким рецептом : Цими днями 195 років тому народилася харків. преса. Новонародженого звали «Харьковский еженедельник» // Слобід. край. – 2007. – 5 черв. (№ 59). – С. 12. – На фото: стара будівля Харківського університету; кірха, знесена в 1950-х рр., біля якої знаходилося лютеранське кладовище (зліва від площі Поезії).

147. Сімдесята весна космічного Волка : [до 70-річчя космонавта Ігора Волка, уродженця Харківщини] // Слобід. край. – 2007. – 12 квіт. (№ 40). – С. 12.

148. Універсал проголошує республіку : [до 90-річчя Третього Універсалу Укр. Центр. Ради] // Слобід. край. – 2007. – 20 листоп. (№ 129). – С. 8.

149. Штурм, якого не було... : [про революц. події на Університетській гірці в жовтні 1905 р.] // Слобід. край. – 2007. – 15 груд. (№ 140). – С. 22. – (Цикл «Харків, Харків, де твоє обличчя?»).

## 2008

150. Батько селянської вольності : [120 років від дня народж. Нестора Махно] // Слобід. край. – 2008. – 25 жовт. (№ 122). – С. 19 з фот.

151. Вони – переможці і визволителі : [текст під фото на обкладинці, присвячений 65-й річниці визволення Харкова] // Слобід. край. – 2008. – 16 лют. (№ 19). – С. 1.

152. Гектор із Печеніг : [165 років від дня народж. живописця Г. Семирадського] // Слобід. край. – 2008. – 30 жовт. (№ 124). – С. 12 з портр.

153. «Життя – це творча праця» : [інтерв'ю проф. Михайла Гетьманця з нагоди його 85-річчя] // Слобід. край. – 2008. – 23 верес. (№ 108). – С. 6 : іл.

154. За крок від рідної землі : [до 80-річчя від дня народж. космонавта Георгія Добровольського] // Слобід. край. – 2008. – 3 черв. (№ 63). – С. 9 з фот.

155. Острые времена гетмана Острияницы : [370 лет со дня смерти основателя г. Чугуева] // Харьков. известия. – 2008. – 12 июня (№ 69). – С. 8 : ил.

156. Перший харківський турбініст : 50 років тому пішов у вічність видатний учений і інженер Георгій Проскура // Слобід. край. – 2008. – 13 листоп. (№ 130). – С. 12 з фот.

157. Перші постріли Громадянської : [про події в Харкові в грудні 1917 р.] // Слобід. край. – 2008. – 29 січ. (№ 11). – С. 6 з фот.

158. Різдво на Янгольській вулиці : [історія вул. Різдвяної] // Слобід. край. – 2008. – 5 січ. (№ 1–2). – С. 20. – (Цикл «Харків, Харків, де твоє обличчя?»).

159. Романтик из Волчанска : [175 лет со дня рождения лит. критика и писателя Ореста Сомова] // Харьков. известия. – 2008. – 26 июня (№ 76). – С. 8 : ил.

160. «Сокол и столп империи» : [к 325-летию со дня рождения фельдмаршала Бурхардта фон Миниха] // Харьков. известия. – 2008. – 29 мая. (№ 63). – С. 8 : ил.

161. Театр одного ветеринара : [180 лет со дня смерти проф. Харьков. ун-та Федора Пильгера] // Харьков. известия. – 2008. – 6 мая. (№ 53). – С. 8 : ил.

162. Той, хто підняв Харків у височінь : [175 років від дня смерті архітектора Євгена Васильєва, автора дзвінниці Успенського собору та інших споруд] // Слобід. край. – 2008. – 12 лют. (№ 17). – С. 12 ; 19 лют. (№ 20). – С. 8. – (Цикл «Харків, Харків, де твоє обличчя?»).

163. Універсал Центральної Ради: Четвертий і... останній : [до 90-річчя Четвертого Універсалу Укр. Центр. Ради] // Слобід. край. – 2008. – 22 січ. (№ 8). С. 12 з фот.

## 2009

164. В стране трех «С» : Воспоминания о преподавании в Ин-те иностр. языков г. Тампере (Финляндия) в 1974–1976 годах // Энтузиаст : журн. студентов рус. отд. филол. ф-та Харьков. гос. ун-та им. М. Горького, учившихся в нем в 1957–1962 гг. – 2009. – № 29. – С. 133–140.

165. Крила Валентини : [до 100-річчя від дня народж. льотчиці В. Гризодубової] // Слобід. край. – 2009. – 13 трав. (№ 53–54). – С. 8 : іл.

166. Русский язык : Научный стиль речи. Экономический профиль : учеб.-метод. материалы для иностр. студентов подгот. ф-тов вузов / [Т. В. Ключко, В. Ю. Косьмина, В. Г. Мелихов и др.]. – Харьков : Изд-во ХНУ им. В. Н. Каразина, 2009. – 104 с.

167. Чесно і відверто // Слобід. край. – 2009. – 14 жовт. (№ 119–120). – С. 10 з фот. – Рец. на кн.: Доле моя... : суб'єктивні нотатки журналіста : присвячується дітям війни / Броніслав Яницький. – Балаклія : Балдрук, 2008. – 272 с. з фот.

168. Як убивали харківського губернатора : [130 років від дня смерті князя Д. М. Кропоткіна] // Слобід. край. – 2009. – 7 лют. (№ 14). – С. 15 з фот.

## 2010

169. «Щасливі п'ять років» : [Харків. ун-т та однокурсники у листах Григора Тютюнника] // *Ентузіаст*. – Харьков, 2010. – № 30. – С. 58–62.

## 2011

170. Как это было... (очень личные воспоминания) ; «Учитель, научи ученика...» [стихотворение, посвящ. однокурсникам, избравшим педагогику своей судьбой] // История подготовительного факультета для иностранных граждан Харьковского національного университета имени В. Н. Каразина : исслед. и воспоминания ветеранов факультета / под ред. В. И. Груцяка. – Харьков, 2011. – С. 146–159 с фот.

*То же* // *Ентузіаст*. – Харьков, 2012. – № 31. – С. 36–46.

171. «Скоро мы стены покинем твои...» : [стихотворение] // История подготовительного факультета для иностранных граждан Харьковского національного университета имени В. Н. Каразина : исслед. и воспоминания ветеранов факультета / под ред. В. И. Груцяка. – Харьков, 2011. – С. 100.

## 2013

172. Раздумья над книжкой. Зачетной (всерьез и не очень) // *Ентузіаст*. – 2013. – № 32. – С. 131–137.

## 2014

173. Стихи разных лет // *Ентузіаст*. – 2014. – № 33. – С. 318–322.

174. «Тишину музеев нарушая...»: [по музеям писателей-классиков] // *Ентузіаст*. – 2014. – № 33. – С. 186–197.

## 2015

175. Главная площадь моей жизни : [о площади Свободы г. Харькова] // *Праці пам'яткознавців*. – Харків, 2015. – Вип. 4. – С. 56–62. – (Культурна спадщина Слобожанщини).

*То же* // *Ентузіаст*. – Харьков, 2015. – № 34. – С. 125–132.

176. Памяти Виты // Вита – жизнь, несущая свет : Левитская (Витковская) Элеонора Всеволодовна. – Изд. измен. и доп. – Харьков, 2015. – С. 63–67.

*То же* // *Ентузіаст*. – Харьков, 2015. – № 34. – С. 119–122.

## 2016

177. Предисловие к воспоминаниям Л. Копелева о Н. М. Баженове // *Ентузіаст*. – Харьков, 2016. – № 35. – С. 31–33. – Предисл. к ст. Л. З. Копелева «Он был "мягко настойчивым просветителем"» (с. 33–34).

178. Предисловие к воспоминаниям И. Лосиевского о М. В. Чернякове // Энтузиаст. – Харьков, 2016. – № 35. – С. 34–35. – Предисл. к ст. И. Лосиевского «Он мыслил свободно» (с. 35–38).

179. Стихи разных лет // Энтузиаст. – Харьков, 2016. – № 35. – С. 312–317.

180. Григор Тютюнник, каким я его помню... // Энтузиаст. – Харьков, 2016. – № 35. – С. 48–50.

181. Харьков 30-х годов в малоизвестных воспоминаниях современников (Л. Копелева, П. Шелеста) // Культурна спадщина Слобожанщини. – 2016. – Число 33. – С. 159–165.

182. Харьков 1962 года в книге английского писателя Лоренса Ван дер Поста «Путешествие вглубь России» // Культурна спадщина Слобожанщини. – 2016. – Число 33. – С. 165–168.

## 2017

183. Первые выстрелы на украинской земле : [свержение власти Центр. Рады в Харькове отрядами Антонова-Овсеенко] // Энтузиаст. – Харьков, 2017. – № 36. – С. 63–69.

184. Стихи разных лет // Энтузиаст. – Харьков, 2017. – № 36. – С. 303–307.

## 2018

185. «За морем теплушка – полушка...» : (Размышления над страницами «Энтузиаста» [2017, № 36]) // Энтузиаст. – Харьков, 2018. – № 37. – С. 46–55.

186. Первая любовь : [рассказ] // Энтузиаст. – Харьков, 2018. – № 37. – С. 142–144.

187. Предтеча перестройки : Междунар. признание идей проф. Либермана не было случайным // Зеркало недели. – 2018. – Вып. 8–9 (3–16 марта). – С. 19, 3 фото Е. Г. Либермана. – URL : [https://zn.ua/HISTORY/predtecha-perestroyki-276993\\_.html](https://zn.ua/HISTORY/predtecha-perestroyki-276993_.html) (дата обращения: 24.08.2020).

188. «Сердце мое останется в Болгарии...» : [к 180-летию проф. М. С. Дринова] // Зеркало недели. – 2018. – Вып. 41 (3–9 нояб.). – С. 15 с фот. – URL : [https://zn.ua/HISTORY/serdce-moe-ostanetsya-v-bolgarii-299021\\_.html](https://zn.ua/HISTORY/serdce-moe-ostanetsya-v-bolgarii-299021_.html) (дата обращения: 24.08.2020).

189. Харьков: первые выстрелы в спину Украинской республики // Зеркало недели. – 2018. – Вып. 16 (28 апр. – 11 мая). – С. 15. – URL : [https://zn.ua/HISTORY/harkov-pervye-vystrely-v-spinu-ukrainskoy-respubliki-282559\\_.html](https://zn.ua/HISTORY/harkov-pervye-vystrely-v-spinu-ukrainskoy-respubliki-282559_.html) (дата обращения: 24.08.2020).

## 2019

190. Возвращенная память : Имя этого человека возвращается в Украину : [к 190-летию со дня смерти попечителя Харьков. учеб. округа Северина Потоцкого] // Зеркало недели. – 2019. – Вып. 36 (28 сент. – 4 окт.). – С. 15. – На фото: первое здание Харьковского университета, портреты С. Потоцкого, И. Тимковского, В. Каразина. – URL : [https://zn.ua/HISTORY/vozhraschennaya-pamyat-331092\\_.html](https://zn.ua/HISTORY/vozhraschennaya-pamyat-331092_.html) (дата обращения: 24.08.2020).

191. На пороге нового и неведомого : (Сочинение на заданную тему) // Энтузиаст. – Харьков, 2019. – № 38. – С. 113–117.

192. Первые строители храма науки : (К 215-летию Харьков. ун-та) // Энтузиаст. – Харьков, 2019. – № 38. – С. 256–266.

## 2020

193. Граф Северин Потоцкий и Харьковский Императорский университет : (К 215-летию основания ХНУ им. В. Н. Каразина) // Культурна спадщина Слобожанщини. – 2020. – Число 45. – С. 145–149.

## ЛІТЕРАТУРА ПРО В. Г. МЕЛІХОВА

194. Груцяк В. И. Развитие системы довузовского образования иностранных граждан в Украине : монография / В. И. Груцяк. – Харьков : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2011. – 91 с.

*С. 86: посилання на праці В. Г. Меліхова.*

195. История подготовительного факультета для иностранных граждан Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина: исследования и воспоминания ветеранов факультета / под ред. В. И. Груцяка. – Харьков, 2011. – 266 с. : ил.

*С. 10, 17 (на груповому фото), 18, 26, 31, 32, 48, 73, 92, 96, 98, 101, 103, 110, 111, 114, 116, 143, 146 (фото), 161, 169, 174, 177, 179–180, 188, 210, 212, 215, 216, 240, 241: про В. Г. Меліхова та посилання на його праці.*

196. Меліхов Віктор Григорович : до 75-річчя від дня народження : [біогр. довідка, відомості про краснав. публікації] // Праці пам'яткознавців. – Харків, 2015. – Вип. 4. – С. 51–52 з фот. – (Культурна спадщина Слобожанщини).

197. Мосьпан Е. П. Любимому поэту моего времени : [о стихах А. Т. Гулака] / Елена Мосьпан // Энтузиаст. – Харьков, 2018. – № 37. – С. 55–59.

*С. 55–56: про В. Г. Меліхова та його вірш, присвячений найстарішим викладачам підготовчого факультету ХДУ «Уходит кафедра от нас».*

198. Бондаренко М. И. Мои университеты сквозь годы и расстояния / М. И. Бондаренко. – Харьков : Точка, 2019. – 335 с.

*С. 152, 154, 157: про В. Г. Меліхова.*

199. Глибицкая С. Б. Харбинец в Харькове (памяти филолога и китаевода В. В. Левитского) / С. Б. Глибицкая // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Сер. Філологія. – 2020. – Вип. 85. – С. 104–108.

*С. 105: наведені висловлювання В. Г. Меліхова про свого однокурсника – В. В. Левитського; В. Г. Меліхов – у числі студентів, запрошених викладати на підготовчому факультеті ХДУ; с. 108: посилання на статтю В. Г. Меліхова.*

200. Глибицька С. Б. Віктор Меліхов: життєвий шлях від філології до краєзнавства і журналістики : (До 80-річчя від дня народження) / С. Б. Глибицька // Культурна спадщина Слобожанщини. – 2020. – Число 44. – С. 180–189 : іл.

## ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК<sup>2</sup>

- Аверченко А. Т. (127)  
Агibalов В. И. (102)  
Алтуниан Г. О. 62  
Алчевская Х. Д. (130)  
Алчевский И. А. (42)  
Алчевська Х. О. (45)  
Антонов-Овсеенко В. А. (183)  
Аркас М. М. (97)  
Ахиезер А. И. (47)  
Багалей Д. И. (Багалій Д. І.) (65, 84, 143)  
Баженов Н. М. (177)  
Бакуменко Н. Н. 5  
Безрукова Т. М. (109)  
Бекетов А. Н. (70)  
Белелюбский Н. А. (74)  
Блох Э. А. (126)  
Бондаренко М. И. 198  
Брюховецкий И. М. (117)  
Ван дер Пост Л. (182)  
Васильев С. О. (162)  
Волк И. П. (І. П.) (85, 147)  
Волкогонов Д. А. (95)  
Гетьманець М. Ф. 153  
Глибицкая (Глибицька) С. Б. 199, 200  
Гнедич Н. И. (92)  
Городовенко В. Н. 51  
Гризодубова В. С. (165)  
Груцяк В. И. 170, 171, 194, 195  
Гулак А. Т. (197)  
Джурко Э. Н. 5  
Дзюбенко П. А. (122)  
Добровольський Г. Т. (154)  
Дорохов И. С. (81)  
Дринов М. С. (131, 188)  
Ивченко А. Г. (105)  
Измайлов В. В. (87)  
Илиади К. А. (106)  
Каразин Н. Н. (60)  
Каразины (46, 60)  
Кирилл, св. (19, 52)  
Клочко Т. В. 166  
Ковалевский М. М. (129)  
Копелев Л. З. (177, 181)  
Копылова Е. В. 78  
Корчак Я. (89, 110)  
Косьмина В. Ю. 166  
Кропоткін Д. М. (168)  
Кульчицкий М. В. (119)  
Куценко Н. В. (24)  
Ландау Л. Д. (47)  
Левитская (Витковская) Э. В. (176)  
Левитский В. В. (73, 199)  
Левицкий Г. В. (57)  
Либерман Е. Г. (187)  
Литвиненко А. Н. 6, 7  
Лосиевский И. Я. (178)  
Лысенко Н. В. (80)  
Лютч Ю. 98  
Маленченко Ю. И. (138)  
Маляренко О. С. (83)  
Матюшенко П. М. (142)  
Махно Н. І. (150)  
Мацевич (Мацієвич) Л. М. (68, 145)  
Мелихов К. В. 17  
Мефодий, св. (19, 52)  
Миллер (Міллер) Д. П. (59, 139)  
Миних Б., фон (160)  
Михалева И. П. 53  
Міхновський М. І. (137)

---

<sup>2</sup> У дужках наведені різночитання у написанні прізвищ та імен; номери у дужках відсилають до статей про персони.



Мосьпан Е. П. 197  
Мухин В. В. (21)  
Нетушил И. В. (91)  
Овсянико-Куликовский Д. Н.  
(88)  
Окуджава Б. Ш. (120)  
Орлик П. С. (64)  
Орлов-Денисов В. В. (81)  
Острияница Я. (С.-Х.) (124, 155)  
Панин А. С. (72)  
Пильгер Ф. В. (113, 161)  
Пілсудський Ю. (144)  
Поженян Г. М. (63)  
Покрышкин А. И. (86)  
Потоцкий С. О. (190, 193)  
Проскура Г. Ф. (128, 156)  
Пушкин А. С. (121)  
Разумовский К. Г. (112)  
Рубо Ф. А. (101)  
Рыженко В. М. (34)

Свобода Л. (96)  
Селиванова Л. В. 4  
Семирадський Г. І. (152)  
Скоропадський П. П. (93)  
Соколович Ю. А. (79)  
Сомов О. М. (159)  
Стороженко С. М. 36  
Тимковский И. Ф. (187)  
Тронько П. Т. (67)  
Тютюнник Григор М. (41, 50,  
125, 169, 180)  
Федецкий А. К. (82)  
Филатов Л. К. 4  
Хмельницький Б. М. (54, 135)  
Черняков М. В. (178)  
Чистякова А. Б. 78  
Шаповалова Н. Ю. 51  
Шелест П. Е. (181)  
Яницький Б. (167)  
Ястребов И. П. (48)

## ФОТОЛІТОПИС НА ПАМ'ЯТЬ



В. Г. Меліхов та Р. М. Серeda зі студентами-іноземцями. Середина 1960-х рр.



В. Г. Меліхов з афганськими студентами  
біля Кабульського політехнічного інституту. 1968 р.



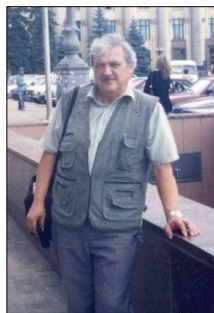
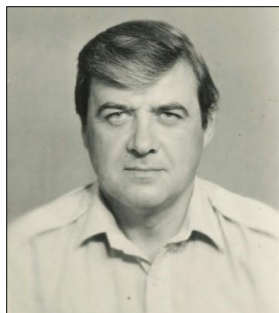
Л. К. Філатов та В. Г. Меліхов з іноземними студентами. Кінець 1970-х рр.



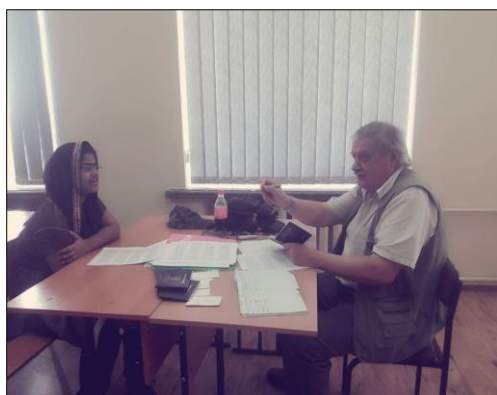
В. Г. Меліхов та Е. В. Левитська  
(Вітковська) з корейською аспіранткою. 1990-ті рр.



В. Г. Меліхов з колишніми  
фінськими студентами через 30 років.  
2006 р.



В. Г. Меліхов: фото за різні роки.



В. Г. Меліхов зі студентами Центру міжнародної освіти  
ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2000-ні рр.





З викладачами підготовчого факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна.  
Стоять (зліва направо): С. В. Варава, А. А. Ященко, Н. Г. Клепікова,  
З. П. Блудова, Н. М. Захарова, В. Г. Меліхов, С. П. Домніч.  
Сидять (зліва направо): Ф. В. Слюніна, В. Л. Комарова. 2004 р.



Зустріч Нового року зі співробітниками кафедри мовної підготовки  
Центру міжнародної освіти ХНУ імені В. Н. Каразіна. Грудень 2007 р.



Зустріч Нового року на кафедрі мовної підготовки. У центрі: Дід Мороз (В. Г. Меліхов), Снігуронька (С. П. Домніч). Грудень 2009 р.



Новорічний корпоратив з колегами.  
Сидять (зліва направо): В. Ю. Косьміна, В. Г. Меліхов, Т. В. Ключко.  
Стоять (зліва направо): Г. Г. Волкова, В. С. Шалаєва. Грудень 2011 р.



На святкуванні 55-річчя підготовчого факультету ХДУ (нині – Навчально-наукового інституту ХНУ імені В. Н. Каразіна). 2016 р.



## ЗМІСТ

ДОМНІЧ С. П. ВІКТОР ГРИГОРОВИЧ МЕЛІХОВ –	
ВИКЛАДАЧ, КРАЄЗНАВЕЦЬ, ЖУРНАЛІСТ .....	3
ЖИТТЄВИЙ ТА ТВОРЧИЙ ШЛЯХ В. Г. МЕЛІХОВА.....	6
ПРАЦІ В. Г. МЕЛІХОВА .....	7
ЛІТЕРАТУРА ПРО В. Г. МЕЛІХОВА .....	22
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК.....	24
ФОТОЛІТОПИС НА ПАМ'ЯТЬ.....	26